

Ministru prezidenta Ivara Godmaņa Jaungada uzruna 2008.gada 31.decembrī

Godātie Latvijas ļaudis!

Atļaujiet Jūs uzrunāt šajās 2008.gada aizritošajās minūtēs.

Ekonomika, tāpat kā daba, balstās uz cikliskumu. Uzplūdiem seko atplūdi, uzplaukumam – miera periods. Tērēšanas mirkļiem – spēku uzkrāšanas laiks.

Daba iekārtojusi, ka decembris – ir gada tumšākais posms. Savukārt, tieši cilvēks ir tas, kas šo laiku piepildījis ar gaismu, sirsnību, līdzietību un pavasara gaidām. Cilvēka spēkos ir padarīt tumšo par gaišu, smago un grūto par vieglu. Pat, ja gada aukstākie mēneši vēl priekšā.

Ziniet...

jo tumšāks ārā laiks, jo gaišāku uguni vajag kurt krāsnī. Tādēļ es pie jums šodien nāku ar uzmundrinājumu un pārliecību, ka pasaules un Latvijas ekonomikas aukstāko gadalaiku mēs pārziemosim veiksmīgi. Šovakar Jūs sagaidāt no manis atbildes uz četriem būtiskiem jautājumiem.

Pirmkārt: Kur mēs esam?

Otrkārt: Uz kurieni mēs ejam?

Treškārt: Kā mēs tur nokļūsim?

Ceturtkārt: Kas mūs sagaida jaunajā, 2009. gadā?

Uz tiem jābūt gatavam atbildēt ikvienam premjeram. Un es esmu gatavs.

Pirmkārt. Jā. Mēs esam Latvijas kredītu eiforijas beigās un globālās finanšu krīzes sākumā. Tā ir sāpīga kombinācija. Pirms gada es prognozēju sarežģītu 2008. gadu. Sarežģītu – dēļ pārlieku optimistiski ņemtajiem kredītiem, grūtu dēļ izpratnes trūkuma par atšķirību starp naudu, kas nopelnīta un to, kas aizņemta.

Prognozes ir piepildījušās. Diemžēl vienlaikus tām pievienojusies arī globālā finanšu krīze. Amerikā, Eiropā, Krievijā, Āzijā, visur, ko neviens tā īsti negaidīja... To īsti neparedzējām arī mēs, Latvijas valdība. Gatavojāmies uz ļaunāko... Bet cerējām uz labāko. Nu krīze ir klāt un arī mani kolēģi – premjeri citās Eiropas valstīs ir spiesti to atzīt.

Taču, ja arī reitingu aģentūras savās ekonomikas prognozēs kļūdījās, tad Latvijas galvenās vērtības ir stabilas.

Dziesmu un Deju svētku laikā mēs sev un pasaulei nodemonstrējām saskaņas un vienotības paraugstundu. Daudzu desmitu tūkstošu ļaužu dziedāja un dejoja kā viens vesels, apliecinot, ka pārmetumi par latviešu savrupo dabu un sadarbības trūkumu ir maldi.

Valsts deviņdesmitgades jubilejā visa Latvija vienojās kopīgā svētku noskaņā, pārsteidzot daudzus ar gaišumu un sabiedrības līdzdalību.

Šis bija referendumu gads, kas apliecināja Latvijas sabiedrības pilsoniskās līdzdalības

strauju izaugsmi, kuai skaudri raksturoja mūsu problēmas.

Pašā gada nogalē pēc 15 gadu vilcināšanās beidzot tika pieņemta Latvijas administratīvi teritoriālā reforma. Valdība pieliks visas pūles, lai jaunā reforma, īstenojoties dzīvē, novadu iedzīvotājiem nodrošinātu stabilu un neatgriezenisku pakalpojumu līmeņa attīstību.

Jā. Šodien mēs esam globālās recesijas viducī. Skarbākais vēl priekšā. Ne tikai Latvijai. Un tomēr, šodien, Jaungada priekšvakarā, es gribu jums paust savu personisku pārliecību.

„Krīze“ ir jēdziena „iespēja“ otrais vārds. Krīze sapurina. Krīze mobilizē. Krīze motivē. Tā atšķel sīkas lietas no patiesi svarīgām. Tā parāda dzīvi visā tās īstumā. Krīze ir mūsu efektivitātes mērs. Tā nozīmē vērtību apzināšanos, liek mums būt labākiem, efektīvākiem, saprātīgākiem. Un, galu galā – cilvēcīgākiem.

Šogad akcijas „Eņģeļi pār Latviju“ laikā tika saziēdota deviņas reizes vairāk līdzekļu, nekā tika plānots. Tas nav valdības nopelns. Bet es no visas sirds savā un Latvijas Valsts vārdā pateicos visiem, kas rada iespēju palīdzēt savam tuvākajam.

Ziniet, kad Antarktīdā ir sniega vētra, pingvīni to pārziemo, saspiežoties ar mugurām kopā, vienā lielā aplī. Ja kāds noklīst, viņi to atgriež atpakaļ.

Turpmākajos divos gados Latvijas ekonomikā būs šāda sniega vētra, un tādas cilvēciskās īpašības kā uzticība, izpalīdzība, līdzcietība un labestība būs svarīgākas kā jebkad. Tās parādīs mūsu vēlmi un gribu. Un varat būt droši – valdība būs ar jums. Ceru, ka arī jūs būsiē ar mums, jo vienoti mēs esam stiprāki par krīzēm.

Kur mums jānokļūst?

Mums jānokļūst Eiropas attīstīto valstu pulkā. Un mēs tur nokļūsim.

Par kādu cenu?

Cena būs mūsu sapņu sabalansēšana ar mūsu iespējām un realitātes apziņa – cik daudz, ko un kad mēs varam atļauties par savu nopelnīto, un nevis aizņemto naudu.

Ikvienu krīzi raksturo ne tik daudz tās redzamās pazīmes, cik nākotnes plāns, kā no tās iziet. Kur mēs būsim pēc krīzes? Kā mēs dzīvosim?

Galū galā – vai mums ir plāns?

Jā. Mums ir plāns. Sabalansēts, racionāls plāns turpmākajiem trijiem gadiem. Ne vienmēr patīkams, bet reāls.

Ekonomikas straujas bremzēšanās, bankas krīzes dēļ mums nācās aizņemties naudu Starptautiskajā Valūtas Fondā un Eiropas Komisijā. Starptautiskais Valūtas Fonds mums uzdeva jautājumus – no kā Jūs nesat gatavi atkāpties, prasot mūsu atbalstu:

Mēs atbildējam:

- no sava stabilā lata līdz pat ieiešanai eiro zonā;no pensiju palielināšanas;
- no algu nesamazināšanas ārstiem, māsiņām, sanitāriem;
- no algu nesamazināšanas mūsu skolotājiem;

- no pabalstu palielināšanas invalīdiem;
- no brīvpusdienām 1 un 2 klases skolniekiem;
- no bērnu kopšanas pabalstiem

Un saņēmām atbildi: „Labi, bet par to jums būs jāmaksā”:

- ar radikālu valsts pārvaldes samazināšanu (ko esam uzsākuši un turpināsim jaunajā gadā, sākot ar pašu valdību un beidzot ar valsts aģentūrām);
- ar radikālu reformu izglītībā – beidzot īstenojot principu „nauda seko skolēnam”;
- ar reformu medicīnā – kur vienlaikus ar vienota valsts neatliekamās palīdzības dienesta izveidi, nostiprināsim slimnīcas, kuras tiešām spēj sniegt kompleksu medicīnisko palīdzību, pakāpeniski mazām slimnīcām pārtopot par tik ļoti vajadzīgajiem sociālās palīdzības centriem;
- ar vispārēju atbildības samazinājumu (-15 %) gan valsts, gan pašvaldību iestādēs.

Tie ir skaudri mēri, taču nepieciešami un nenovēršami.

Tikai tā mēs kopā ar SVF un EK radīto Latvijas valdības ekonomikas stabilizācijas programmu pēc 3 gadiem sabalansēsīm savus ieņēmumus ar izdevumiem.

Kad pirms gada Jūs brīdināju par sarežģītiem laikiem, es vienlaikus, devu jums vārdu: lai kas arī notiktu, neaizskaramas ir trīs iedzīvotāju grupas: pensionāri, invalīdi, bērni.

Mēs, palielinot pensijas, esam pārvarējuši inflācijas kalna virsotni jūnijā. Pat pie tik liela elektrības un siltuma cenu kāpuma, neviens nav palicis tumsā un aukstumā. Mēs palielinājām pabalstus bērniem invalīdiem un invalīdiem kopš bērnības. Būtiski palielināti izdevumi bērnu kopšanas pabalstiem. Mēs turpināsim atbalstīt mazaizsargātos. Par katru cenu. Taču pārējiem mums sava alga būs jānopelna. Lai tērētu nopelnīto, nevis aizņemto.

Mums Latvijā vēl ir rezerves un motivācija turpināt augt. Taču tam ir vajadzīga mūsu griba un darbaspējas. Mēs esam nogājuši garu ceļu kopš laikiem, kad daļa no mums sildījās pie tā saucamajām godmaņkrāsniņām.

Šodien mēs esam pilntiesīga Eiropas valsts, kas, saņemot palīdzību no stiprākajiem, turpināsim attīstīties, atbalsot uzņēmējus, pārvarot krīzi.

Man liktenis bija lēmis būt par premjeru Latvijai visgrūtākajā laikā 90.gadu sākumā un arī šodien, kad Latvijai nav viegli.

Un tāpēc šodien uzrunājot jūs, kas krīzes gaidās jūtaties nomākti, uzdrošinos citēt Raini:

"Ir vārds – saukts „Tomēr”,
To pieminat,
Kad visus jau nomāktus
Domājat."

Tomēr. Tomēr mēs pārvarēsim arī šo krīzi visi kopā, plecu pie pleca.

Laimīgu Jauno 2009. gadu!

Dievs svētī Latviju!